

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет прикладної математики та інформатики
Кафедра математичного моделювання соціально-економічних процесів

Затверджено

На засіданні кафедри математичного моделювання соціально-економічних процесів факультету прикладної математики та інформатики Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Зав. кафедри: д. ф.-м. н., проф. Сеньо П.С.

Силабус навчальної дисципліни
«Інформатика і програмування (Python)»,
що викладається в межах ОПП Середня освіта (Математика)
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 014.04 – Середня освіта (Математика)

Назва дисципліни	Інформатика і програмування (Python)
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. Університетська 1, м. Львів, Україна, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет прикладної математики та інформатики, кафедра математичного моделювання соціально-економічних процесів
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014.04 Середня освіта (Математика)
Викладачі дисципліни	Ярошко Світлана Михайлівна, к. ф.-м. н., доц., доцент кафедри математичного моделювання соціально-економічних процесів
Контактна інформація викладачів	<i>Електронна пошта:</i> svitlana.yaroshko@lnu.edu.ua <i>Вебсторінки:</i> https://ami.lnu.edu.ua/employee/yaroshko-svitlana
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Один раз на тиждень згідно з оприлюдненим розкладом консультацій викладача. Можливі онлайн-консультації в середовищі Microsoft Teams. Для погодження часу онлайн-консультацій писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://new.mmf.lnu.edu.ua/academics/bachelor/curriculum-education
Інформація про дисципліну	Курс Інформатика і програмування (Python) є нормативною навчальною дисципліною зі спеціальності 014.04 Середня освіта (Математика) для освітньої програми Середня освіта (Математика), яку викладають у першому та другому семестрах в обсязі 6 кредитів (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS)
Коротка анотація дисципліни	Курс фокусується на особливостях моделі даних мови Python та на бібліотечних засобах їхнього аналізу та візуалізації.
Мета та цілі дисципліни	Мета – формування компетенцій, необхідних для ефективного використання бібліотек мови Python для вирішення прикладних та наукових задач. Цілі: ознайомлення з технологіями опрацювання та візуалізації даних засобами бібліотек мови Python, оволодіння навичками складання та програмування алгоритмів розв’язання прикладних задач у імперативному, процедурному та об’єктно-орієнтованому стилях.
Література для вивчення дисципліни	<i>Основна:</i> 1. Маттес Е. Пришвидшений курс Python. – Львів : ВСЛ, 2021. 2. Селіверстов Р., Мельничин А. Основи програмування мовою Python: навч. посібник. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 3. The Python Tutorial. –

	<p>https://docs.python.org/3/tutorial/index.html</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Lutz M. Learning Python, 5th Edition. – O’Reilly Media, 2013. 5. Lambert K. A. Fundamentals of Python: First Programs, 2nd Edition. – Cengage, 2019. 6. NumPy. – http://numpy.org . 7. Pandas. – http://pandas.pydata.org . 8. Matplotlib. – http://matplotlib.org . <p><i>Додаткова:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 9. Wentworth P., Elkner J., Downey A., Meyers C. How to Think Like a Computer Scientist: Learning with Python 3. – Green Tea Press, 2018. 10. Python Tricks: The Book. – Dan Bader, 2017. 11. Sweigart A. Automate the Boring Stuff with Python: Practical Programming for Total Beginners. – No Starch Press, 2014. 12. McKinney W. Python for Data Analysis: Data Wrangling with Pandas, NumPy, and IPython, 2nd Edition. – O’Reilly Media, 2018.
<p>Обсяг курсу</p>	<p>6 кредитів ЄКТС (180 годин). З них 48(16+32) годин лекцій, 48(16+32) годин лабораторних занять (у першому та другому семестрах), 84 години самостійної роботи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде <i>знати</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – синтаксис, основні конструкції та типи даних Python; – принципи імперативного, процедурного, функціонального та об’єктно-орієнтованого програмування мовою Python; – класичні та спеціалізовані алгоритми обробки та візуалізації даних, які реалізовані у популярних бібліотеках Python. <p><i>вміти</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – реалізовувати класичні алгоритми мовою Python; – використовувати переваги об’єктно-орієнтованого програмування під час написання програм; – розробляти графічні інтерфейси; – представляти, структурувати, обробляти та візуалізувати дані у комп’ютерних системах; – застосовувати одержані знання для розв’язання конкретних професійних задач. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються програмні компетентності:</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 3: Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності, відповідального ставлення до обов’язків і адаптації до сучасних умов процесу навчання.</p> <p>ЗК 9: Здатність навчатися та засвоювати новітні інформацію та знання.</p>

	<p>ЗК 10: Здатність до застосування і використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.</p> <p>Фахові компетентності спеціальності:</p> <p>ФК 3: Здатність до використання відкритих ресурсів, інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітньому процесі.</p> <p>ФК 7: Здатність до адекватної оцінки особистої фахової компетентності, прийняття рішень та підвищення професійної кваліфікації стосовно нових потреб і вимог.</p> <p>ФК 9: Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПРН 6: Уміти добирати і застосовувати сучасні освітні методики та технології для формування математичних компетентностей учнів і здійснювати самоаналіз ефективності уроків.</p> <p>ПРН 12: Уміти створювати математичні моделі об'єктів та процесів для розв'язування задач із різних предметних галузей алгебраїчними та геометричними методами.</p> <p>ПРН 16: Самостійно організовувати процес навчання упродовж педагогічної діяльності та вдосконалювати здобуті під час вивчення предметів компетентності.</p>															
<p>Ключові слова</p>	<p>алгоритм, скрипт, тип даних, інструкція, функція, об'єкт, клас, поліморфізм, наслідування, інкапсуляція</p>															
<p>Формат курсу</p>	<p>Очний: проведення лекцій, лабораторних робіт та консультацій в приміщеннях університету та дистанційний (у змішаному форматі) на платформі Microsoft Teams</p>															
<p>Теми</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="596 1429 683 1473">Тиждень</th> <th data-bbox="683 1429 1002 1473">Тема, план, короткі тези</th> <th data-bbox="1002 1429 1193 1473">Форма діяльності</th> <th data-bbox="1193 1429 1331 1473">Тривалість, год</th> <th data-bbox="1331 1429 1506 1473">Термін виконання</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="596 1473 683 1966">1-4</td> <td data-bbox="683 1473 1002 1966"> <p><i>Модель даних, базові типи, оператори та інструкції Python: Режим виконання коду. Основні прийоми роботи в Jupyter Notebook. Коментування коду, довідка Python. Особливості числових типів. Введення-виведення даних. Стандартна бібліотека Python. Імпорт.</i></p> </td> <td data-bbox="1002 1473 1193 1966">лекція</td> <td data-bbox="1193 1473 1331 1966">4</td> <td data-bbox="1331 1473 1506 1966"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="596 1966 683 2063"></td> <td data-bbox="683 1966 1002 2063"> <p><i>Програмна реалізація лінійних алгоритмів</i></p> </td> <td data-bbox="1002 1966 1193 2063">лабораторне заняття</td> <td data-bbox="1193 1966 1331 2063">4</td> <td data-bbox="1331 1966 1506 2063">наступне лаб. заняття</td> </tr> </tbody> </table>	Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Тривалість, год	Термін виконання	1-4	<p><i>Модель даних, базові типи, оператори та інструкції Python: Режим виконання коду. Основні прийоми роботи в Jupyter Notebook. Коментування коду, довідка Python. Особливості числових типів. Введення-виведення даних. Стандартна бібліотека Python. Імпорт.</i></p>	лекція	4			<p><i>Програмна реалізація лінійних алгоритмів</i></p>	лабораторне заняття	4	наступне лаб. заняття
Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Тривалість, год	Термін виконання												
1-4	<p><i>Модель даних, базові типи, оператори та інструкції Python: Режим виконання коду. Основні прийоми роботи в Jupyter Notebook. Коментування коду, довідка Python. Особливості числових типів. Введення-виведення даних. Стандартна бібліотека Python. Імпорт.</i></p>	лекція	4													
	<p><i>Програмна реалізація лінійних алгоритмів</i></p>	лабораторне заняття	4	наступне лаб. заняття												

	5-8	Розгалуження та цикли. Розгалуження в алгоритмах. Логічні вирази. Умовні конструкції if. Функція range(). Цикли for і while. Операції break і continue. Блок else.	лекція	4	
		Умовні конструкції та цикли	лабораторне заняття	4	наступне лаб. заняття
	9-12	Рядки та файли: Літерали рядків. Символи. Керівні символи. Індеси та зрізи. Конкатенація та повторення рядків. Форматування рядків. Функції для роботи з рядками та методи рядків. Перевірка на входження та посимвольний обхід рядка. Режими відкриття файлів. Операції з файлами. Інструкція with/as. Шляхи.	лекція	4	
		Програмування з використанням рядків і файлів	лабораторне заняття	4	наступне лаб. заняття
	13-16	Колекції: Списки. Кортежі. Словники. Множини. Доступ до елементів. Перевірка на входження та поелементний обхід. Основні функції та методи. Генерування колекцій.	лекція	4	
		Програмування з використанням колекцій	лабораторне заняття	4	наступне лаб. заняття
	17-20	Функції: Декомпозиція. Функції та аргументи. Створення та виклик функції. Інструкція return. "Мертвий" код. Області видимості. Локальні та глобальні змінні. Вкладення функцій. Лямбда-функції. Позиційні та іменовані аргументи. Значення за замовчуванням. Передавання довільної кількості аргументів.	лекція	8	

	<p>Розпаковування аргументів. Спеціальні режими зіставлення аргументів. Рекурсивні функції. Поняття про обробку даних засобами питру та візуалізація за допомогою <i>matplotlib</i></p>			
	<p>Процедурне програмування. Декомпозиція</p>	лабораторне заняття	8	наступне лаб. заняття
21-24	<p>Класи та об'єкти (екземпляри). Атрибути та методи, особливості інкапсуляції. Створення екземплярів класу. Методи <code>__init__()</code> та <code>__str__()</code>. Особливості керування доступом до атрибутів; <code>property</code>. Змінні та методи класу. Статичні методи. Перевантаження операторів. Наслідування класів, особливості множинного наслідування. Перевизначення методів. Виклик методів базового класу.</p>	лекція	8	
	<p>Об'єктно-орієнтоване програмування</p>	лабораторне заняття	8	наступне лаб. заняття
25-26	<p>Прийоми ефективного використання вбудованих колекцій; ітератори, генератори. Інструкція <code>assert</code>. Модульне тестування: <code>unittest</code>.</p>	лекція	4	
	<p>Тестування програм</p>	лабораторне заняття	4	наступне лаб. заняття
27-28	<p>Основи програмування графічних інтерфейсів. Графічний інтерфейс користувача. Модуль <code>tkinter</code>. Базове вікно. Елементи управління (мітки, кнопки, текстові поля і області, прапорці опцій, перемикачі). Обробка подій.</p>	лекція	4	

		<i>Програмування графічних інтерфейсів</i>	<i>лабораторне заняття</i>	4	<i>наступне лаб. заняття</i>
	29	<i>Візуалізація даних засобами matplotlib.</i>	<i>лекція</i>	2	
		<i>Візуалізація даних з matplotlib.</i>	<i>лабораторне заняття</i>	2	<i>наступне лаб. заняття</i>
	30-31	<i>Матрично-векторні обчислення засобами NumPy.</i>	<i>лекція</i>	4	
		<i>Операції над матрицями в NumPy.</i>	<i>лабораторне заняття</i>	2	<i>наступне лаб. заняття</i>
	32	<i>Аналіз даних засобами Pandas.</i>	<i>лекція</i>	2	
		<i>Статистичний аналіз даних</i>	<i>лабораторне заняття</i>	2	<i>наступне лаб. заняття</i>
		<i>Підсумкове заняття</i>	<i>лабораторне заняття</i>	2	
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці першого семестру, екзамен у кінці другого семестру				
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з шкільного курсів математики та інформатики. Одночасно з вивченням курсу студенти проходять у другому семестрі навчальну обчислювальну практику, впродовж якої виконують завдання з програмування, поглиблюють набуті в курсі знання та удосконалюють навички.				
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції з презентаціями; лабораторні заняття у вигляді виконання практичних завдань; самостійне опрацювання навчальних матеріалів, розміщених у хмарних сховищах (Moodle, Microsoft Teams); обговорення тем та консультації в середовищах Microsoft Teams, Skype тощо.				
Необхідне обладнання	Для проведення лекцій: комп'ютер, проєктор, доступ до мережі Інтернет. Для проведення лабораторних занять та виконання завдань: комп'ютер, ОС Windows/Linux, середовище програмування.				
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Залікова оцінка у кінці першого семестру є підсумком виконання індивідуальних та лабораторних завдань протягом семестру. У другому семестрі 50 балів нараховують за виконання лабораторних робіт, ще 50 балів – за виконання екзаменаційного завдання. Упродовж семестру студент виконує не менше 8 лабораторних робіт, кожен з яких оцінюють від 2 до 10 балів залежно від складності. Оцінка за екзаменаційне завдання складається з двох частин: 20 балів за засвоєння теоретичного				

	<p>матеріалу (тест) та 30 балів за написання комп'ютерних програм. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Звіти про виконання лабораторних робіт завантажують у відповідне хмарне сховище. Обов'язковим є захист лабораторних робіт.</p> <p>Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента (списування, здавання чужих звітів, несамотійність виконання завдань) є підставою для її незарахування викладачем.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<p>Тематика теоретичної (тестової) частини:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базові типи об'єктів Python. 2. Особливості та наслідки динамічної типізації. 3. Операції над числовими типами. 4. Операції над рядками. 5. Упорядковані колекції об'єктів. 6. Невпорядковані колекції об'єктів. 7. Умовні інструкції та цикли. 8. Основи процедурного програмування. 9. Області видимості. 10. Спеціальні режими співставлення аргументів. 11. Анонімні функції. 12. Оперування функціями як об'єктами. 13. Засоби функціонального програмування в Python. 14. Модулі та пакети. 15. Класи і ООП. 16. Перевантаження операторів. 17. Наслідування. 18. Обробка винятків. 19. Декоратори. 20. Засоби візуалізації даних matplotlib 21. Багатовимірні масиви NumPy 22. Засоби аналізу даних Pandas <p>Для успішного складання практичної частини (програмна реалізація) потрібно вміти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовувати інструкції галуження та циклів, зокрема, з інструкціями break, continue і блоком else в циклах. 2. Використовувати стандартні контейнери: рядки, кортежі, списки, словники, множини. 3. Оголошувати та використовувати функції з позиційними та іменованими аргументами, параметрами зі значеннями за замовчуванням, у тому числі і зі змінною кількістю аргументів. 4. Оперувати функціями як об'єктами: оголошувати функції всередині інших функцій, передавати функції аргументами інших функцій, додавати атрибути функціям тощо. 5. Використовувати лямбда-функції. 6. Оголошувати класи, визначаючи конструктори, методи, статичні атрибути, перевантажуючи оператори. 7. Наслідувати класи, перевизначати методи.

	<ol style="list-style-type: none"> 8. Оголошувати, запускати та опрацьовувати винятки, розпізнаючи тип винятку, отримавши доступ до його даних та гарантуючи виконання певних дій незалежно від виникнення винятків. 9. Взаємодіяти з файловою системою комп'ютера: знаходити, створювати, переіменовувати, вилучати файли та каталоги. 10. Завантажувати дані з файлів (текстових і двійкових), серіалізувати дані. 11. Будувати основні типи графіків засобами бібліотеки matplotlib, налаштовувати їх параметри. 12. Використовувати засоби бібліотеки numpy для опрацювання числових масивів. 13. Використовувати графічні елементи керування (widgets) для створення інтерактивного інтерфейсу користувача. 14. Використовувати засоби бібліотеки pandas для опрацювання таблиць гетерогенних даних (завантаження таблиць, об'єднання таблиць, заповнення пропусків, вибірка, фільтрування, використання методів агрегації, застосування функцій користувача).
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.